

سرفصل‌های روایت در بیانات رهبری نظام

دکتر حسین اردستانی*

سخنرانی مقام معظم رهبری - یادمان فتح‌المبین (غرب شوش) - ۱۳۸۹/۱/۱۱

طرح مسئله

قابل‌ملاحظه در رأس نظام، نشان می‌دهد که سرنوشت دولت ایران در مقابل تجاوز با چتر حمایتی منطقه‌ای و بین‌المللی، نمی‌توانست چیزی جز سقوط یا تجزیه کشور باشد. انگیزه‌ها، رفتارها، ایثارها، سختی‌ها، حرمان و رنج‌ها، بزرگی‌ها، درایت و تدابیر بزرگ، استعانت از خداوند و توکل به او برای استقامت در صحنه نابرابر و مقاومت با دست خالی در برابر جهان متجاوز، و آنچه این صحنه نابرابر را دگرگون کرد، و با دورکردن شکست از ملت ایران، آن را به برتری مبدل

دفاع مقدس معجزه اسلام و ایران در عصر جمهوری اسلامی است. نیم‌نگاهی به وقوع انقلاب و تحول در ایران و مواجه‌شدن نظام جدید با انواع بحران‌ها، کودتا و سپس جنگ تحمیلی و اشغال ۲۰ هزار کیلومتر مربع از سرزمین‌های ایران در پنج استان مرزی، درحالی‌که نظام جدید صورت‌بندی نشده، فاقد تجربه حکومت‌داری است، فقدان نیروی مسلح آماده جنگ و یکپارچه‌نبودن قدرت سیاسی و وجود شکاف

* راوی و تاریخ‌نگار جنگ عراق و ایران و مسئول مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

سال چهاردهم □ شماره پنجاه و ششم □ بهار ۱۳۹۵

۱. تبیین

ساخت و ۸ سال جنگ را بدون اتکا به ابرقدرت‌ها و همسایگان و... با عظمت و سرافرازی به پایان برد، موضوع و خامه قلم‌ها و روایت‌هایی است که باید در ابعاد خرد و کلان، شکوه و عظمت و اقتدار دولت و ملت را در دوران جانکاه اما شیرین و پردست‌آورد جنگ

۲. مظهر صفات عالی

از نظر مقام معظم رهبری، حادثه هشت سال دفاع مقدس، مجموعه‌ای از صفات والا، فرهنگ‌های پسندیده و برگزیده

و ممتاز، عقاید و معارف والا که ملت ایران در طول تاریخ ارث برده یا استعداد آن را در خود حفظ کرده و گنجینه‌ای از همه اینهاست. دوران دفاع مقدس «خصلت‌های والا و پسندیده انسانی، از شجاعت، ایثار، اخلاص، صدق و صفا و تدبیرهایی که از یک جوان انتظار نمی‌رفت»، می‌باشد.^{**}

«این هشت سال، مظهري از برترین صفاتی است که یک جامعه می‌تواند به آنها ببالد و از جوانان خود انتظار داشته باشد. دفاع مقدس مظهر حماسه، مظهر معنویت و دین‌داری، مظهر آرمان‌خواهی، مظهر ایثار و از خودگذشتگی، مظهر ایستادگی و پایداری و مقاومت، و مظهر تدبیر و حکمت است.»^{***}

روایت راوی در راهیان نور و برای آحاد مردم، به‌خصوص برای جوانان و دانشجویان باید این صفات عالی را شناسایی و بازگو کند. دفاع مقدس رواج و انباشت صفات عالی جامعه ایران است که از تدابیر و حکمت و آرمان‌خواهی و دین‌داری، ایثار و مقاومت مشحون است و راوی باید مصادیق آنها را استخراج و روایت کند.

*. بیانات در دیدار مسئولان مؤسسه روایت سیره شهید، ۱۳۸۹/۴/۱۴.
 ** . بیانات در دیدار فعالان عرصه هنر دفاع مقدس، ۱۳۸۸/۶/۲۴.
 *** . همان.

تحمیلی برای نسل‌های امروز و فردا روایت کنند؛ به‌گونه‌ای که آنها را به نسل اول انقلاب متصل و آماده حراست از دستاوردهای آن کند.

روایت دفاع مقدس مکمل اصل دفاع مقدس و عامل زنده نگه‌داشتن آن است و برای تحقق این هدف بنیادی باید از چارچوب صحیح، دقیق و دانش و تجربه برخوردار باشد. از این رو، چه باید روایت کرد و چه نباید روایت شود، موضوع اصلی راهیان نور و هرگونه خوانش عمومی از دفاع مقدس است. برای درک باید‌ها و نبایدهای روایت، به روش تحلیل محتوا، می‌توان از بیانات رهبر معظم انقلاب و راهنمایی‌های ایشان بهره جست و با تفتن لازم، دغدغه‌های ایشان را در چگونگی روایت دید و برای کیفیت روایت و نتیجه‌بخشی بیشتر، آنها را به کار بست.

در مطالب پیوست، چند سخنرانی و دیدار مقام معظم رهبری، با نگاه‌گزینه‌ش مسائل اساسی در روایت دفاع مقدس، مورد مطالعه قرار گرفته است. بدیهی است ایشان در بیانات بسیاری به جنبه‌های مختلف دفاع مقدس ورود کرده‌اند که قسمت اعظم آنها می‌تواند در باید‌های روایت مورد توجه قرار گیرد. مقام معظم رهبری متعرض نبایدهای روایت هم شده‌اند، اما در نوشته حاضر، عمدتاً باید‌ها مورد اتمام قرار گرفته است. در گزینه‌ش بیانات و درج آنها بعضاً خیلی جزئی و با هدف روان‌سازی جمله، دست خورده است.

سخنرانی مقام معظم رهبری - یادمان فتح‌المبین (غرب شوش) - ۱۳۸۹/۱/۱۱

۳. روایت ارزش‌ها

چنین ارزش‌هایی را روایت می‌کند؛ حکایت چنینی خصال پسندیده را و اوج‌ها را دارد به مستمعین خود نشان می‌دهد.*

ارزش‌های عالی، محوری و عام ملت ایران، در دوران دفاع مقدس بروز و ظهور یافت و به یمن این ارزش‌ها، جبهه‌ها روح و جان گرفت. در رأس این ارزش‌ها، جوانان کشور و استعداد‌های آنهاست که در این دوران سخت و خطیر شکوفا شد. «جنگ کار پیچیده‌ای است. مدیریت و فرماندهی جنگ کار بسیار سنگین و پیچیده‌ای است. این کار را جوان‌های نارس ما در بسیاری از بخش‌ها انجام دادند. این تدبیر، این حکمت چیز بسیار شگفت‌آوری است؛ مظهر شکوفایی استعدادها و ظرفیت‌هاست...»؛ «جنگ توانست از یک مجموعه جوان، مجموعه‌ای از عناصر کارآمد و بااستعداد درست کند و تحویل بدهد؛ چون استعدادها در اینها شکوفا شد. جنگ مظهر این ارزش‌هاست. اینها چیزهایی نیست که هیچ ملتی از اینها خود را بی‌نیاز بداند. بنابراین راوی جنگ، درواقع دارد [بخوانید باید]

۴. روایت هنرمندانه

رخداد‌های دفاع مقدس در خطیرترین و سخت‌ترین شرایط و در میان کمبودها و محدودیت‌های بسیار بروز و ظهور یافته است. از این‌رو، فقط با پیروزی همراه نبوده، بلکه شکست هم در آن راه یافته، دشمن هم در آن پیروز شده و شکست خورده، اما طرف خودی هم شهیدان زیادی تقدیم کرده و مثال‌های بی‌شمار دیگر که تراجم‌های مثبت و منفی جنگ را نشان می‌دهد. اما در شکست‌های دفاع مقدس هم، بزرگی، مقاومت، ایثار و عمل به تکلیف و... موج زده است. راوی باید هنرمندانه * . همان.

را به روضه‌خوانی برای حضرت سیدالشهدا^(ع) تشبیه کرده، می‌فرمایند: «روایت را روایت صحیح قرار بدهید؛ نگذارید روضه‌خوانی برای شهدا به سرنوشت روضه‌خوانی برای سیدالشهدا^(ع) - در دوره‌هایی - دچار بشود.» و تأکید دارند: «همان چیزی که هست را بیان کنید.»**

۶. روایت درست، شرط ماندگاری دفاع مقدس

از نظر مقام رهبری، روایت صحیح، دقیق، امیدبخش و بازتاب‌دهنده زیبایی‌ها و واقعیت‌های دفاع مقدس بدون دخالت پیرایه‌ها، تکمیل‌کننده دفاع مقدس است. هشت سال دفاع مقدس بدون روایت درست، موجب محصورماندن آن حادثه بزرگ در زمان خود و از بین رفتن زحمات ملت و دستاوردهای نظام اسلامی می‌شود؛ همان‌طور که اگر پیام کربلا توسط حضرت سجاد^(ع) و حضرت زینب^(س) و سپس همه پیروان مکتب اهل بیت^(ع) منتقل نمی‌شد، دیروز و امروز ملت‌های مسلمان و آزاده جهان فاقد الگوی ظلم‌ستیزی و مقاومت در شرایط سخت و ایستادن پای ارزش‌ها بودند و اساساً دفاع مقدس با ویژگی‌های مورد اشاره خلق نمی‌شد. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای می‌گویند: «عزیزان من! آنچه این قضیه را تمام می‌کند این است که روایت این حادثه به‌درستی صورت گیرد... اگر این حادثه درست روایت شود، این اثر ماندگار خواهد شد.»***

** همان.

*** بیانات در دیدار جمعی از مدیران و فعالان فرهنگی دفاع مقدس، ۱۳۷۹/۷/۶.

ابعاد رویدادها را به نفع نتیجه‌گایی دفاع مقدس تبیین و از روایت ذلیلانه و واداده اجتناب کند. مقام معظم رهبری با ذکر مثالی این‌گونه به این وظیفه مهم راویان توجه داده‌اند: «مرحوم حاجی رکن، در مشهد منبر می‌رفت و روضه می‌خواند. روضه او مجلس را منقلب و زیر و رو می‌کرد. درحالی‌که مطلقاً - تعبیر خودش این بود و بارها در منبر می‌گفت که خاک بر دهانم اگر اسمی از نیزه و

شمشیر و خنجر بیاورم - از این چیزهایی که متعارف است گفته بشود، هیچ نمی‌گفت؛ اصلاً و ابداً. حادثه را تصویر می‌کرد، تصویر هنرمندانه...» «ما اگر بتوانیم ابعاد حادثه را با نگاه هنرمندانه و با زبان هنرمندانه ببینیم و تبیین و تصور بکنیم، به افزودنی هیچ احتیاج ندارد. این افزودنی‌های مضر است] و رنگ‌آمیزی‌های غیر لازم هیچ لزومی ندارد.»

رنگ‌آمیزی‌های غیر لازم هیچ لزومی ندارد.»*

۵. اتقان و آنچه هست

یکی از آسیب‌ها و نگرانی‌های روایت، پیرایه و اغراق است که راویان محترم بی‌محابا در کوره انحراف از آنچه هست می‌دمند و به اتقان روایت لطمه وارد می‌کنند. رهبر معظم انقلاب چنین پدیده‌ای

* بیانات در دیدار مسئولان مؤسسه روایت سیره شهدا، ۱۳۸۹/۴/۱۴.

مقام معظم رهبری:

ما اگر بتوانیم ابعاد حادثه را با نگاه هنرمندانه و با زبان هنرمندانه ببینیم و تبیین و تصور بکنیم، به افزودنی هیچ احتیاج ندارد. این افزودنی‌های مضر است] و رنگ‌آمیزی‌های غیر لازم هیچ لزومی ندارد.

۷. صحنه‌های حساس و نقاط عطف

دفاع مقدس نقاط عطف بسیاری دارد. در سال‌ها، در عملیات‌ها، در تابستان و زمستان، در دریا و کوه و دشت و هور، توسط فرماندهان و رزمندگان، در سطح رهبری و مسئولان و در جامعه حامی دفاع مقدس، رویدادهای سخت و زیبا و شهادت و مقاومت و... اتفاق افتاده که نقاط عطف دیدنی و شنیدنی را رقم زده است. مقام معظم رهبری تأکید دارند: «یکی از بزرگ‌ترین هنرهای نویسنده‌ها - یعنی کسانی که روایت می‌نویسند... - یکی از مهم‌ترین بخش‌های کارشان این است که بتوانند لحظات حساس را ترسیم کنند.»*

۸. نقاط قوت

هدف روایت دفاع مقدس، بازتاب‌دادن کارویژه‌های ملت و دولت در دهه اول انقلاب و نشان‌دادن دستاوردهای بزرگ آن برای اتکای نسل جدید به آنها برای تحمل شرایط سخت امروز و فردا است. از این رو، تمرکز روایت باید روی نقاط قوت باشد و از بیان صحنه‌های دلخراش و اغراق در آن با هدف نشان‌دادن سختی‌ها اجتناب کرد؛ زیرا روایت وارونه بیان می‌شود. مقام معظم رهبری به این مهم توجه کرده‌اند و وظیفه نویسندگان، راویان و... در صحبت ایشان روشن شده است. «یکی از چیزهایی که ملت‌ها را همیشه زبون می‌کند و تحت‌سلطه دیگران قرار می‌دهد، این است که نقاط قوت ملت‌ها از چشم خودشان پوشیده بماند؛ نفهمند چه ارزش‌هایی، چه توانایی‌هایی، چه نقاط قوتی در آنها وجود دارد، * بیانات در دیدار راوی، نویسنده و برخی از کارگزاران نشر کتاب لشکر خوبان، ۱۳۹۲/۷/۱۵.

این را نفهمند.»** مقام رهبری در مقابل ضرورت بیان نقاط قوت، درباره پرداختن به ضعف‌ها نیز هشدار می‌دهند: «بعضی آثار در گوشه‌وکنار پیدا می‌شود که نه فقط عظمت را نمی‌بیند، می‌گردند یک نقطه ضعفی یا واقعی یا حتی پنداری، پیدا می‌کنند و آن را مورد مذاقه قرار می‌دهند. هدف از این کارها چیست؟ چرا ما باید این فرآورده‌های عظیم ملت ایران را ندیده بگیریم.»*** «دشمنان این انقلاب و دشمنان سبیل‌الله

سعی دارند که نگذارند این راه روشن جلو چشم‌ها قرار بگیرد.»****

۹. انگیزه و امید

دفاع مقدس در سخت‌ترین شرایط ممکن پس از انقلاب تاکنون اتفاق افتاد و در هاله‌ای از ابهام و ناامیدی، با انگیزه الهی و امید به نصرت خداوند و ناامیدی از چشم‌دوختن به

دست دشمنان، از آزمون معاصر پیروز بیرون آمد. راویان در روایت‌های خود باید بیندیشند که خروجی روایت آنها انگیزه و امید به آینده باشد، نه اینکه بعضاً با مطالب موهوم و واداده موجب ناامیدی نسل جوان شوند. شناساندن واقعیت دفاع مقدس، لاجرم

*** همان.

**** بیانات در دیدار جمعی از مدیران و فعالان فرهنگی دفاع مقدس، ۱۳۷۹/۷/۶.
***** بیانات در دیدار راوی، نویسنده و برخی از کارگزاران نشر کتاب لشکر خوبان، ۱۳۹۲/۷/۱۵.

مقام معظم رهبری:

روایت را روایت صحیح
قرار بدهید؛ نگذارید
روضه‌خوانی برای شهدا به
سرنوشت روضه‌خوانی برای
سیدالشهدا(ع) - در دوره‌هایی
- دچار بشود. همان چیزی که
هست را بیان کنید.

۱۱. اعتماد به نفس و احساس اقتدار

در رأس دستاوردهای دفاع مقدس، اعتماد به نفسی مثال‌زدنی در میان رزمندگان و فرماندهان و مسئولان نظام و رهبری انقلاب قرار دارد. بدون این مؤلفه تحمل و پیشبرد آن رویداد سترگ ناشدنی بود. مقام معظم رهبری با درک اهمیت مفاهیم اعتماد به نفس و اقتدار و حسن آن در جامعه می‌گویند: «آن عزتی، اعتماد به نفسی، احساس اقتداری که از ناحیه معنویت رزمندگان ما و جامعه اسلامی ما احساس شد و توانست آن حادثه عجیب و شگفت‌انگیز - یعنی پیروزی در دفاع مقدس و شکست در مقابل تهاجم این همه دشمن - را رقم بزند، آن خصوصیات، آن خصلت‌ها، برای ملت ما، برای کشور ما یکی از بزرگ‌ترین نیازها است... کار شما روایت دفاع مقدس و همین مجاهدت بزرگ است.»***

۱۲. گسترش فرهنگ و ارزش‌های دینی و انقلاب اسلامی

مهم‌ترین دستاورد جمهوری اسلامی برای اثبات توانمندی خود و ارائه راه آزمون‌شده موفق در عصر قدرت دینی، دفاع مقدس است. رهبر معظم انقلاب می‌فرمایند: «انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، گنجینه‌های تمام‌نشدنی و ظرفیت‌های عظیمی هستند که باید از آنها برای نشر و گسترش فرهنگ و ارزش‌های دینی و انقلاب اسلامی در جامعه و جهان، حداکثر استفاده را کرد.»**** پس راویان باید در روایت‌های خود به این مهم به‌عنوان نتایج روایت توجه داشته باشند.

***. بیانات در دیدار فعالان عرصه هنر دفاع مقدس، ۱۳۸۸/۶/۲۴.
****. دیدار جمعی از مسئولان حوزه هنری و کارگزاران تولید و انتشار کتاب دا، ۱۳۸۹/۲/۲۰.

به امید می‌انجامد. مقام معظم رهبری می‌فرمایند: «کسانی می‌خواهند به‌عمد این خورشید فروزان و این منبع نورانیت و درخشندگی را از خاطره ملت ببرند؛ چون هرکس که این دوران را بشناسد و خصوصیات آن را لااقل تا حدودی درک کند، در خود احساس عزت و انگیزه و امید می‌کند... اول جنگ، ما هیچ چیز نداشتیم... واقعاً دست ما خالی بود، ... حتی تفنگ انفرادی در دست افراد نبود... در عین حال، جوان‌های ما ایستاده بودند و تلاش می‌کردند.»* بنابراین، روایت راویان باید دفاع مقدس را به‌عنوان خورشید فروزان و منبع نورانیت و درخشندگی در یاد و خاطره نسل جوان غرس کند.

۱۰. زیبایی و شکوه

روایت دفاع مقدس برای جامعه باید شکوه و زیبایی رفتار ملت و جوانان آن عصر را به رخ بکشد تا روح بزرگی و امید در جامعه روبه‌توسعه ایران دمیده شود و بتواند برای گسترش و حفظ الگوی جدید نظام سیاسی و استقلال ملی در مقابل حجم فشارها تاب بیاورد؛ و به‌عرضه و توانایی نسل قبل خود ببالد. مقام رهبری بازتاب‌دادن زیبایی و شکوه دفاع مقدس را مهم می‌دانند: «همه دست‌های شیطانی در صدد بودند نگذارند زیبایی‌ها و شکوه این حادثه منعکس بشود... شماها عکس این عمل کنید، شماها که خودتان آنجا بودید، بگویید.»**

*. بیانات در دیدار جمعی از پیشکسوتان جهاد و شهادت و خاطره‌گوینان دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۸۴/۶/۳۱.
**. بیانات در دیدار راوی، نویسنده و برخی از کارگزاران نشر کتاب لشکر خوبان، ۱۳۹۲/۷/۱۵.

بازدید مقام معظم رهبری - یادمان فتح‌المبین (غرب شوش) - ۱۳۸۹/۱/۱۱

۱۳. هدف‌های جبهه دشمن

که بسیج عمومی ملت کرد، آن کاری که گزارشگران این صحنه‌های شرف کردند و درمقابل چشم مردم قرار دادند و آن کاری که آن سلسله‌جنبان همه این افتخارها کرد، نمی‌بود. همین می‌شد؛ تردید نداشته باشید... بعد ملت ایران هروقت به آن منطقه از کشور خود می‌نگریست، احساس حقارت می‌کرد. اینکه شما دیدید پشت سر عراق، غرب یکپارچه قرار گرفت، شوروی و اروپای شرقی یکپارچه قرار گرفتند، عرب‌های خلیج‌فارس و حکومت‌های خلیج‌فارس که تابع اشاره امریکا بودند، یکپارچه قرار گرفتند و همه به عراق کمک کردند، هدفشان این نبود که چند شهر را از ایران بگیرند و به عراق بدهند یا یک دولت مستقل درست کنند. هدف، نابودکردن ملت ایران بود؛ هدف، صاف کردن آن حفره‌هایی بود که ملت ایران در دستگاه اقتدار امپراتوری استکبار به وجود آورده بود.*

*. بیانات در دیدار جمعی از مدیران و فعالان فرهنگی دفاع مقدس، ۱۳۷۹/۷/۶.

یکی از موضوعات اساسی در تبیین و روایت جنگ تحمیلی، پرداختن به اهداف دشمنان انقلاب اسلامی و نظام جمهوری در سطح عراق، منطقه و جهان است. این موضوع مهم و اساسی در اکثر روایت‌های روایان مفقود است و باید از آگاهان و مطلعان دعوت شود تا این موضوع را برای مردم و جوانان روایت کنند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای این مهم را تا عمق و لایه‌های زیرین واکاوی کرده‌اند. «هدف این بود که این ملت را برای قرن‌ها - حداقل یک قرن، دو قرن - با احساس حقارت سر جای خود بنشانند؛ و در مردمی که جرئت کرده بودند مقابل امپراتوری عظیم استکبار جهانی قیام کنند، برخلاف همه عرف‌های بین‌المللی، یک حکومت صددرصد مردمی را که به هیچ قدرتی در دنیا باج نمی‌دهد سر کار بیاورند، روحیه شجاعت و خودباوری را بمیرانند. آنچه که برای آنها غایت مطلوب بود، این بود؛ و این می‌شد، اگر آن کاری که رزمندگان کردند، آن کاری که خانواده‌ها کردند، آن کاری

۱۴. جنبه‌های مختلف جنگ

جنگ تحمیلی و عرصه‌های دفاع مقدس فقط روایت یک گردان یا یک دسته یا یک حادثه و زخم‌وزیلی نشان‌دادن رزمندگان لای موتور قایق‌ها یا زیر چرخ ماشین‌ها یا اغراق و نشان‌دادن چندبرابری تعداد شهدا و امثال آن نیست؛ که اینها هم جزئی از جنگ و البته با نگاه نقص به دفاع مقدس قابل‌درک است. دفاع مقدس از

داخل منازل و کوچه‌ها و شهرها و اقشار، اعزام، عشق و احساس و عاطفه متن جامعه تغذیه شده است. بهتر بگوییم، دفاع مقدس فقط شهیدشدن و تکه‌تکه‌شدن نبود؛ بلکه جنبه‌های مختلف داشت. مقام معظم رهبری این نکته را این‌چنین بیان می‌کنند: «همه جنگ داخل جبهه‌ها نیست.

بعضی آثار در گوشه‌وکنار پیدا می‌شود که نه فقط عظمت را نمی‌بینند، می‌گردند یک نقطه ضعفی یا واقعی یا حتی پنداری، پیدا می‌کنند و آن را مورد‌مداقه قرار می‌دهند. هدف از این کارها چیست؟ چرا ما باید این فرآورده‌های عظیم ملت ایران را ندیده بگیریم.

بسیاری از مسائل جنگ داخل خانه‌هاست، و راه‌هاست، داخل دل‌هاست، در مجموعه‌های تصمیم‌گیری است، در مجامع بین‌المللی است... کسانی که امروز شما می‌بینید درباره سلاح‌های کشتار جمعی و سلاح‌های شیمیایی و میکروبی و از این حرف‌ها داد سخن می‌دهند و جزء مسائل واضح می‌شمرند، اینها به رژیم عراق و ارتش عراق سلاح شیمیایی می‌دادند.»*

* همان.

۱۵. روایت پیروزی

روایت دفاع مقدس برای نسل‌های بعد باید بیش از هر عامل دیگر، بر "دال اصلی دفاع" مقدس تمرکز داشته باشد. در طول هشت سال دفاع مقدس، همواره و در اکثر اوقات، جمهوری اسلامی طرف پیروز جنگ بوده و شروع و پایان جنگ با شکست عراق توأم شده است. «ما در این ماجرای هشت‌ساله یک پیروزی مطلق به دست آوردیم. ما که جنگ را شروع نکرده بودیم که بگوییم فلان جا را می‌خواستیم بگیریم نتوانستیم، پس ناکام شدیم؛ قضیه این نبود. قضیه این بود که دشمنی به ما حمله کرده بود و می‌خواست بخشی از خاک ما را بگیرد، همه دنیا هم به او کمک کردند؛ ما هم مردانه ایستادیم؛ ناکام شد و بینی‌اش به خاک مالیده شد و برگشت. پیروزی از این بالاتر؟ این پیروزی را با همین ابعاد، با همه خصوصیات که در آن وجود دارد، با همه آن هزار ماجرای که آن را به وجود آورده است، ما باید روایت کنیم.»* روایان باید توجه داشته باشند که نخ تسبیح روایت، پیروزی و ابعاد آن است.

۱۶. روایت شکست

در روایت دفاع، شکست‌ها را با حماسه و مقاومت و قهرمانی توضیح می‌دهند. رهبری با مثالی دقیق و درس‌آموز و با زبان آموزشی برای روایان و همه آنهایی که در بخش‌های مختلف درباره دفاع مقدس می‌نویسند و می‌گویند و... توجه می‌دهند: «آثار بزرگ هنری دنیا را نگاه کنید؛ بسیاری از آنها بر روی قهرمانی‌های ملت‌ها متمرکزند؛ حتی آنجایی که شکست خوردند. در لشکرکشی ناپلئون به روسیه، دو

* همان.

نفر روایتگر بزرگ هنری، این ماجرا را روایت کردند: یکی فرانسوی است که ویکتور هوگوست؛ یکی روسی است - طرف شکست خورده، که اول کار شکست خورد - که تولستوی است. آن طرف پیروز طبعاً گزارش‌هایی را ممکن است بدهد؛ اما شما ببینید، در این کتاب آن طرف شکست خورده، شکست را آن چنان تصویر می‌کند که مایه غرور و سربلندی است.»*

۱۷. به‌جا آوردن حق روایت

آموزه‌های قرآنی به ما می‌گوید "یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ"؛** حق تقوا را به‌جا بیاورید. مقام رهبری گوشزد می‌کنند که حق جهاد را به‌جا آورید: «کسانی که در این میدان جهاد فرهنگی حضور دارند باید حق جهاد را به‌جا آورند و آن گونه که شایسته است، به ترویج ارزش‌های دینی و واقعیات انقلاب اسلامی و دفاع مقدس بپردازند.»*** ترویج ارزش‌ها و واقعیات دفاع مقدس به‌طور شایسته تابلوی رویکرد روایت‌گری است و باید همواره این توجه و تنبه را هنگام روایت در یادمان‌ها در ذهن داشت.

نتیجه‌گیری؛ ضرورت دگرگونی در روایت‌ها و انطباق آن با سرفصل‌های رهبر انقلاب

آنچه در سوط و زیرتیرهای نوشته حاضر درج شده، همه برگرفته از بیانات رهبر معظم انقلاب درباره چارچوب و معیارهای روایت درست و سازنده است. مقام رهبری

*. همان.

** قرآن کریم، سوره آل عمران، آیه ۱۰۲.

*** بیانات دیدار جمعی از مسئولان حوزه هنری و کارگزاران

تولید و نشر کتاب د، ۱۳۸۹/۲/۲۰.

آثار بزرگ هنری دنیا را نگاه کنید؛ بسیاری از آنها بر روی قهرمانی‌های ملت‌ها متمرکزند؛ حتی آنجایی که شکست خوردند. اما شما ببینید، در این کتاب آن طرف شکست خورده، شکست را آن چنان تصویر می‌کند که مایه غرور و سربلندی است.

عطف"، "نقاط قوت"، "انگیزه و امید"، "اعتمادبه‌نفس و احساس اقتدار"، "هدف‌های جبهه دشمن"، "جنبه‌های مختلف جنگ"، "پیروزی‌ها"، "چگونگی بیان شکست‌ها که از آن غرور و سربلندی بیرون بیاید"، "زیبایی و شکوه"، "روایت درست".

روایان اکثراً خود همه آنچه مقام رهبری به آن دعوت می‌کنند را درک

کرده‌اند و می‌دانند نباید بدون این چارچوب و مبتنی بر حافظه و تشخیص خود، جنگ را روایت کنند. ایشان باید برای ارائه روایت با معیارها و جهت‌گیری مورد نظر مقام رهبری، زحمت مطالعه را تحمل و با خبرگان این عرصه مانند فرماندهان دفاع مقدس و کارشناسان و نویسندگان مجرب این حوزه، ارتباط آموزشی و یادگیری برقرار کنند و به‌طور مستمر به اصلاح روایت خود حساس باشند تا روایت راهیان نور از آنچه هست،

